

GLD360 1 Pedagogikk og elevkunnskap 4, bacheloroppgave

Kandidat 23

Oppgaver	Oppgavetype	Vurdering	Status
i Informasjon	Dokument	Automatisk poengsum	Lever
1 Opplasting av bacheloroppgave	Filopplasting	Manuell poengsum	Lever
2 Opplasting av samtykkeskjema	Filopplasting	Manuell poengsum	Lever

GLD360 1 Pedagogikk og elevkunnskap 4, bacheloroppgave

Emnekode	GLD360	PDF opprettet	12.08.2016 13:07
Vurderingsform	GLD360	Opprettet av	Hilde Lyster
Starttidspunkt:	11.05.2016 08:45	Antall sider	37
Sluttidspunkt:	30.05.2016 13:45	Oppgaver inkludert	Ja
Sensurfrist	201606200000	Skriv ut automatisk rettede	Ja

Seksjon 1

Informasjon

Eksamensinformasjon:

[Eksamensinformasjon for innlevering](#)

Forside:

[Framsidedmal Bachelor-mal med Nord logo](#)

Samtykkeskjema:

[Samtykke til Nord universitets' bruk av prosjekt, kandidat bachelor og masteroppgaver](#)

Opplasting av bacheloroppgave

Opplasting bacheloroppgave

Last opp pdf.-filen her. Maks én fil.

BESVARELSE

Filopplasting

Filnavn	5208322_cand-5782115_5224938
Filtype	pdf
Filstørrelse	442.913 KB
Opplastingstid	29.05.2016 08:52:05

Neste side
Besvarelse
vedlagt

BACHELOROPPGAVE

Emnekode: GLD360

Kandidatnr.: Gunnar Rise Welande

Hvordan opplever foreldre samarbeidet med skolen i mobbesituasjoner
hvor deres barn blir mobbet?

How do parents experience collaboration with schools in situations where
their children have been bullied?

Dato: 27. mai 2016

Totalt antall sider: 30

Førord

Mediene er fulle av stoff om mobbing, og i de siste par årene har oppmerksomheten rundt dette økt. Grunnen til dette er blant annet Odin Olsen Andersgård som tok sitt eget liv den 19. mars i 2014 på grunn av mobbing og ei 13 år gammel jente som døde i Valdres sist nyttårsaftan. Hun hadde anoreksi og avmagring var dødsårsaken, men det var et stort fokus i mediene på at hun også ble mobbet og at dette var den bakenforliggende årsaken.

I følge elevundersøkelsen i 2015 oppgir 15387 elever at de blir mobbet minimum 2-3 ganger i måneden. Samtidig fikk fylkesmennene totalt inn 241 klager på mobbesaker i 2015. En mobbesak som ikke er løst er i utgangspunktet en klagesak. Det ser derfor ut som at det er mange som av en eller annen grunn ikke benytter seg av klagemuligheten de har til fylkesmennene.

Barn har etter loven rett til å ha et godt psykososialt skolemiljø. Ansvar for at de får dette ligger hos skolen. Elevene sitt psykososiale miljø som tema er noe som opptar meg veldig mye. Jeg har de siste to årene jobbet som lærer mens jeg har studert og har i hele den tiden observert og reflektert mye rundt hvordan elevene har det på skolen og hva som skal til for at de skal ha det bra.

Jeg skriver denne oppgaven for å få økt forståelse og kunnskap om hvordan skolen bør opptre i slike saker og for å kunne være med å få frem hvor viktig skolens behandling av mobbesaker er. Jeg håper også at denne oppgaven vil kunne være til hjelp for andre som er tilknyttet skolen også.

Jeg vil rette en stor takk til de som takket ja til å stille opp på intervju og som dermed ga meg muligheten til å gjennomføre oppgaven med denne problemstillingen. Gjennom svarene fikk jeg mange gode refleksjoner som har vært til stor nytte og hjelp i arbeidet med oppgaven. Jeg vil også takke mine veiledere Tove Anita Fiskum og Heidi Holmen som har kommet med gode innspill og hjulpet meg til å holde motet oppe. Til slutt vil jeg rette en ekstra stor takk til min kone og mine barn for at de har holdt ut med at jeg har brukt så mange kvelder, helger og ferier til å skrive oppgaver.

Oppdal, mai 2016

Gunnar Rise Welander

Sammendrag

Omtrent 15000 barn blir mobbet 2-3 ganger i måneden eller mer i norsk skole i dag. Samtidig blir bare omtrent 240 saker klaget inn til fylkesmannen hvert år. Mobbing har store konsekvenser for den som utsettes for det og skolen har et stort ansvar for å forebygge at det skjer.

I denne oppgaven ønsket jeg å se på hvordan foreldre opplever samarbeidet med skolen i en mobbesak og har intervjuet 5 foreldre om hvordan de opplevde dette. Det kommer tydelig frem at foreldrene har stor tillit til skolen og til at skolen skal løse saken når den oppstår, men at denne tilliten forsvinner i løpet av saksgangen. Grunnene til dette er i stor grad at skolen ikke gjør det de skal i forhold kommunikasjon av hvilke rettigheter og plikter foreldrene har og hva skolen skal gjøre rent praktisk i saksgangen.

Å skrive denne oppgaven har vært til stor hjelp for meg i forståelsen av hvordan skolen bør jobbe med mobbesaker, og jeg håper den kan være til nytte for andre også.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	1
2.0 Teoridel	2
2.1 Mobbing	2
2.1.1 Ulike typer mobbing	3
2.1.2 Hvorfor er antimobbearbeid viktig?.....	3
2.2 Mobbing og teorier.....	4
2.2.1 Økologisk modell.....	4
2.2.2 Speilingsteori	5
2.2.3 Behovspyramiden	6
2.3 Foreldresamarbeid.....	7
2.4 Hva sier loven?.....	8
3.0 Metode.....	9
3.1 For forståelse	9
3.2 Forskjellige vinklinger i forskning	9
3.3 Utvalg.....	11
3.4 Intervjuene.....	12
3.5 Analyse.....	13
3.6 Etske betraktninger.....	13
4.0 Resultat med drøfting	13
4.1 Informasjon mellom skolen og hjemmet.....	14
4.2 Lovverk	17
4.3 Foreldrenes vurderinger av skolen	19
4.4 Løsning.....	20
5.0 Konklusjon	21
Litteraturliste	23
Vedlegg 1	25
Vedlegg 2	26

1.0 Innledning

Alle elever i grunnskolen har rett til et godt psykososialt skolemiljø (opplæringsloven, 2002). Ansvaret for at dette blir fulgt opp ligger hos den enkelte skolen. Mobbing som fenomen har antagelig alltid vært en del i menneskers hverdag, men det er først de siste 10-årene at kunnskapen om det har blitt satt i system (Lillejord, Manger & Nordahl, 2012, s. 107). Konsekvensene av mobbing er store. I følge Erling Roland (2014, s. 51 og 52) er de som blir utsatt for mobbing mer plaget med angst, depresjon og lavt selvbilde enn andre. Han sier videre at mennesker som lider av depresjon også har større risiko for å ta sitt eget liv enn andre. Selvmord blant barn som blir utsatt for mobbing har vi også sett eksempler på de siste årene. I tillegg kan mobbing også føre til skolevegring (Olsen & Traavik, 2010, s. 92).

Omtrent 15000 barn oppga at de blir mobbet minst 2 til 3 ganger i måneden på elevundersøkelsen i 2015 (Wendelborg, 2016). Dette utgjør ca. 3,7% av de som ble spurt. Denne prosentdelen har gått ned de siste årene, men tallet er fremdeles for høyt. Samme år mottok fylkesmennene 241 klager på håndteringen av mobbesaker på landsbasis (Fladberg K. L., 2015). Her er det et stort gap mellom de som oppgir at de blir mobbet og antallet saker som blir klaget inn. Når skal en sak bli klaget inn til fylkesmannen? Er det slik at alle de som ikke klager saken til fylkesmennene får en god løsning på mobbesaken sin eller er det andre grunner til at det ikke blir sendt inn klager? Hvordan opplever foreldre (dette gjelder i like stor grad alle foresatte, men jeg velger å bruke samlebetegnelsen foreldre om både foreldre og foresatte i denne oppgaven) den informasjonen de får fra skolen når de er i en mobbesak? Og får de nok informasjon til at de vet hva de skal gjøre?

I denne oppgaven har jeg valgt problemstillingen ”*Hvordan opplever foreldre samarbeidet med skolen i mobbesituasjoner der deres barn blir mobbet*”. Jeg kommer til å belyse dette med først å beskrive teori som er relevant i forhold til dette området. I denne delen vil jeg definere hva mobbing er, og komme med eksempler på forskjellige typer mobbing. Jeg kommer også til å skrive om hvorfor det er viktig å jobbe for en så mobbefri hverdag som mulig i skolen. Jeg kommer også til å knytte dette opp mot teorier. De teoriene jeg kommer til å benytte meg av da er Bronfenbrenner, Mead og Maslow. Hvorfor jeg har valgt disse tre kommer jeg tilbake til i teoridelen. skole-hjem-arbeid er også et viktig tema i teoridelen i denne oppgaven. Oppgaven handler om hvordan foreldrene opplever samarbeidet med skolen, og da blir dette viktig. Jeg avslutter teoridelen min med å si noe om hva lovverket sier at skolen skal gjøre, før jeg går over til metodedelen. I metodedelen skriver jeg om

forforståelsen min, og hvordan man kan være bevisst på å ikke la den påvirke hvordan man ser på datamaterialet. Jeg skriver også om forskjellige vinklinger i forskning, før jeg går over til det utvalget og det datamaterialet jeg har i oppgaven. Jeg skriver kort om intervjuene, analysen og de etiske betraktningene jeg har før jeg går over til resultatdelen. I resultatdelen ser jeg på hva informantene har sagt i forhold til informasjon til og fra skolen, hva skolen har gjort i forhold til lovverket, hva informantene synes skolen har gjort bra og dårlig, og hvordan de opplevde løsningen på mobbesakene. Jeg skriver også noen sammenligninger mellom informantene på noen av spørsmålene fra intervjuguiden min. Jeg har valgt å presentere resultatet og foreta en drøfting samtidig. Da vil jeg først og fremst drøfte hva informantene har sagt i forhold til hverandre, men jeg vil også drøfte hva informantene har sagt om det som gjelder de teoriene jeg har tatt med i teoridelen. Til slutt vil jeg gi en konklusjon på hva jeg har funnet i forhold til problemstillingen til oppgaven.

2.0 Teoridel

2.1 Mobbing

Mobbing som begrep har mange definisjoner. Roland (2014, s. 25) definerer det som:

Mobbing er fysiske eller sosiale negative handlinger, som utføres gjentatte ganger over tid av en person eller flere sammen, og som rettes mot en som ikke kan forsvare seg i den aktuelle situasjonen.

Det må være et ujevnt styrkeforhold mellom elevene for at det skal være mobbing (Lillejord et al., 2012, s. 107). Det vil si at noen som er like sterke fysisk eller psykisk og bidrar like mye i situasjonen er i en konflikt og ikke i en mobbesituasjon. Det er vanskelig å skille disse fra hverandre og det er lett for de som observerer å tolke feil. Det ser jeg fra datamaterialet mitt også, der det er flere eksempler på at tilliten til at skolen kan fange opp det som skjer er svekket. Imsen (2012, s. 142) definerer det som at ”en eller flere personer utsetter en person for negative handlinger gjentatte ganger over en viss tid”. Vi ser her at ordet negativ forekommer i begge disse definisjonene. Det kommer ikke frem hva negative handlinger er, men jeg velger å tolke det som at hvis den som blir utsatt for handlingen oppfatter den som negativ, så er den det. Roland (2014, s. 18) sier at hensikten med den negative adferden er å skade mobbeofferet enten bevisst eller ubevisst.

2.1.1 Ulike typer mobbing

Mobbing kan arte seg på forskjellige måter, og grovt sett skiller man mellom direkte og indirekte mobbing. Direkte mobbing er når det er snakk om direkte konfrontasjon. Dette kan være fysisk vold, trusler eller erting, og indirekte mobbing er det som skjer uten at offeret er der, for eksempel ryktespredning eller ekskludering (Moen, E., 2014, s. 18). Videre skiller Moen (2014, s. 18) mellom Fysisk mobbing, Verbal mobbing, indirekte/relasjonell mobbing, sosial ekskludering og cybermobbing/digital mobbing. Fysisk mobbing kan være slag, spark eller ødeleggelser. Verbal mobbing kan være erting, trusler eller at noen blir hånet. Indirekte/relasjonell mobbing kan være ryktespredning eller at noen blir ekskludert. Sosial ekskludering er ofte det samme som å fryse noen ut, og cybermobbing er den mobbingen som skjer over Internettet (Moen, E., 2014, s. 18).

2.1.2 Hvorfor er antimobbearbeid viktig?

Det å bli utsatt for mobbing er en stor påkjenning. Det har vært forsket på hvilke konsekvenser det har for mobbeofrene, og jeg vil nå belyse noen av disse faktorene for å kunne si noe om hvorfor man må jobbe mot mobbing.

Mobbeofrene skårer litt under gjennomsnittet i teoretiske skolefag. Dette gjelder både gutter og jenter, og forskjellen er større jo eldre elevene er (Roland, 2014, s. 49). Roland sier videre at man ikke med sikkerhet kan si at dette skyldes mobbing, men at det er sannsynlig. Dette er et viktig punkt fordi skolegangen er utgangspunktet for videre utdanning og for hvilke yrker man kan velge når man kommer så langt. Hvis mobbing gjør at man får dårligere resultater på skolen, kan det føre til at man ikke kan velge de yrkene man ellers ville valgt.

Det er også påvist at mobbeofre har et betydelig dårligere selvbilde enn de som ikke blir mobbet (Roland, 2014, s. 50). Roland har et viktig poeng med at et dårlig selvbildet i seg selv også kan føre til at man blir mobbet. Det er likevel grunn til å tro at stadig plaging, fysisk eller verbalt, vil gjøre at selvbildet svekkes og at mobbing er en viktig faktor i forhold til hvor godt selvbilde et barn har.

Når det gjelder frykt og angst er det også påvist at mobbeofre føler dette mer enn andre barn. Dette er alvorlig siden angst er en psykisk lidelse som gjør at man kan bli begrenset i forhold til andre situasjoner i hverdagen enn de som man i utgangspunktet føler frykt for (Roland, 2014, s. 51). Roland sier videre at når et barn får angst, vil barnet i noen situasjoner reagere på en måte der det viser sinne eller fortvilelse. Dette er en type reaksjon som det er påvist kan

føre til økt mobbing (Roland, 2014, s. 52). Vi snakker i disse tilfellene om en negativ spiralvirkning der mobbing gjør at man utvikler en type adferd som gjør at man blir mer mobbet.

Når det gjelder depresjon er det påvist med stor sikkerhet at mobbing øker faren for å utvikle dette. Man vet også at det er betydelig økning av faren for selvmord når man har depresjon (Roland, 2014, s. 52).

Man ser her noen av risikofaktorene ved å bli utsatt for mobbing. Hver for seg er de alvorlige og har stor betydning for utviklingen av et menneske. Når to eller flere rammer samme person, blir påkjenningen også større. Det er med andre ord svært viktig at man jobber systematisk i alle ledd for å arbeide mot at mobbing forekommer.

2.2 Mobbing og teorier

Jeg vil i denne delen se på hva utvalgte teorier sier i forhold til barns utvikling og miljøet rundt barna. Jeg kommer til å begrense meg til Bronfenbrenners økologiske modell, Meads speilingsteori og Maslow sin behovspyramide. Jeg velger disse fordi de dekker det jeg mener er mest relevant for oppgaven. Bronfenbrenner sin teori handler om miljøene rundt barnet og at man må studere dem sammen og ikke hver for seg. Dette er relevant fordi barnet opptrer i forskjellige miljøer og vil ta med seg erfaringer fra for eksempel mobbing til de andre miljøene. Mead sin teori handler om hvordan man tolker seg selv ut i fra andres reaksjoner. Dette er relevant fordi det vil gi direkte påvirkning på selvoppfattelsen hos et barn som blir mobbet. Maslow studerte de grunnleggende behovene til mennesker og konkluderte med at man kan ikke utvikle seg som menneske før man har oppfylt behovene for for eksempel trygghet og sosial tilhørighet. Dette er relevant fordi barn som blir mobbet vil stå i fare for å ikke kunne utvikle seg på samme måte som andre barn.

2.2.1 Økologisk modell

Uri Bronfenbrenner er en amerikansk psykolog som mener at barns utvikling må sees og forstås som en helhet. Han mener at man må se oppvekstmiljø, biologiske faktorer og psykologisk utvikling under ett. Han utviklet en modell som han kalte en økologisk tilnæringsmåte. Han satte personen i sentrum og beskrev fire sirkler rundt som hver for seg representerte forskjellige deler av samfunnet rundt personen. Disse ga han navnene: Mikronivå, mesonivå, eksonivå og makronivå (Imsen, 2012, s. 58-61). Mikronivået er de

forskjellige nærmiljøene rundt barnet. Dette kan være familien, skolen, nabolag eller fritidsaktiviteter. Når man studerer et barn på mesonivå, ser man på hvordan alle nærmiljøene på mikronivå samtidig for å finne ut hvordan de påvirker hverandre. Eksosystemet er samfunnskonstellasjoner som barnet ikke er involvert i, men som likevel virker inn på barnet. Dette kan være at foreldrene er borte på jobb hver dag når de har arbeidstid eller lignende. Makrosystemet er de overordnede systemene i samfunnet. Det kan være det økonomiske systemet eller utdanningssystemet (Imsen, 2012, s. 60-61).

Grunnen til at jeg tar med Bronfenbrenner er for å vise at hvis et barn blir mobbet, vil det få konsekvenser for barnet på mange områder. Jeg har tidligere vist konsekvensene mobbing har for barnet personlig. Når man tar med vinklingen til Bronfenbrenner, ser man at selv om mobbing bare foregår på skolen, vil det få konsekvenser på andre områder også. Vi kan se for oss et barn som blir mobbet på skolen. På fritiden går dette barnet på en fritidsaktivitet. Vi har tidligere sett at mobbing kan føre til dårligere selvbilde. Dette selvbilde tar barnet med seg på for eksempel fotballtrening der dette kan føre til at barnet ikke greier å spille på det nivået han ellers ville greid. Dette vil gå ut over statusen han har på fotballbanen og kan føre til tilbakemeldinger som gjør at det dårlige selvbildet blir bekreftet.

2.2.2 Speilingsteori

Mead sin teori blir kalt symbolsk interaksjonisme eller speilingsteori. Denne teorien går ut på at selvoppfattelsen blir betraktet som en sosial struktur. Vi observerer ikke oss selv direkte, men ved å tolke andres reaksjoner på oss selv. Vi setter oss inn i andres sted og tolker oss selv gjennom reaksjonen vi observerer hos den andre (Imsen, 2012, s. 419).

Dette er relevant når det gjelder mobbing. Det vil si at mobbeofferet tolker andres reaksjoner på egen adferd og vurderer seg selv ut fra det. Jeg har tidligere nevnt at mobbing er negative handlinger utført mot en person som ikke er i stand til å forsvare seg (Roland 2014, s. 25). Når en person ikke er i stand til å forsvare seg, er det tydelig at denne personen er underlegen mobberen eller mobberne. Når offeret i tillegg tolker seg selv i forhold til handlingene som blir utført, ser vi at dette vil få negative konsekvenser for den som blir mobbet.

2.2.3 Behovspyramiden

Maslow mener at man ikke kan isolere et eller flere behov eller lokalisere dem til deler av kroppen for eksempel sult som et behov for magen. Behovene må sees i forhold til personen under ett (Imsen, 2012, s. 383). Maslow var på leting etter grunnleggende behov i menneskesinnet. Med dette ønsket han å finne fellestrekk som er grunnleggende ved adferden til mennesker som kan forklare hvorfor man handler som man gjør i forskjellige situasjoner (Imsen, 2012, s. 383). Maslow fant fem behov som han mente var de grunnleggende behovene hos menneskene. Disse behovene er:

1. Fysiologiske behov
2. Behov for trygghet og sikkerhet
3. Behov for kjærlighet og sosial tilknytning
4. Behov for anerkjennelse og positiv selvoppfatning
5. Behov for selvrealisering

Disse behovene er ordnet i rekkefølge der de mest grunnleggende kommer først (Imsen, 2012, s. 383). De tre første er primærbehovene som må være tilfredsstilt før de to siste som er sosialt orienterte behov melder seg (Imsen, 2012, s. 383). Imsen (2012, s. 384) sier videre at Maslow delte behovene inn i to kategorier. Den ene kategorien er mangelbehovene. Disse behovene er livsnødvendige for menneskene og er nederst i hierarkiet. De behovene som er lenger oppe er ikke livsnødvendige. Disse kaller Maslow for vekstbehovene.

Slik jeg tolker Maslow, vil det da si at et menneske kan ikke få oppfylt sine behov for anerkjennelse og positiv selvoppfatning før det har fått oppfylt sitt behov for mat, trygghet, kjærlighet og sosial tilknytning. Dette ser jeg direkte opp mot mobbing. Et barn som opplever mobbing får ikke oppfylt sitt behov trygghet, sikkerhet, kjærlighet eller sosial tilknytning. Det kan derfor ikke få oppfylt sitt behov for anerkjennelse, positiv selvoppfatning eller selvrealisering. Alt dette henger sammen og har direkte innvirkning på hvordan et menneske utvikler seg. Man kan da tenke seg et barn som blir mobbet. Barnet får ikke oppfylt behovet for trygghet, sikkerhet, kjærlighet eller sosial tilknytning. Dette går direkte ut over behovene, og dermed mulighetene for anerkjennelse, positiv selvoppfatning og selvrealisering. Innenfor selvrealisering ligger mulighetene for å lære, utvikle seg individuelt eller sammen med venner.

2.3 Foreldresamarbeid

Gjennom arbeidet med datamaterialet mitt oppdaget jeg at møtet mellom skole og foreldre er viktig i forhold til hvordan foreldrene oppfatter kommunikasjonen med skolen. Jeg vil derfor bruke en del av teoridelen på å belyse forskjellige sider ved dette samarbeidet.

Det er viktig å være klar over at hvert møte mellom skolen og foreldrene påvirker de andre møtene de har (Westergård, 2012, s. 157). Westergård skriver videre (2012, s 160) at foreldrene til barn som blir mobbet opplever det som et stort svik i de tilfellene der skolen opptrer passivt. Det er skolen sitt ansvar å sørge for at det er et godt samarbeid mellom skole og hjem (Østrem, 2010, s. 171).

Det er flere former for foreldresamarbeid. Noen er formelle. Dette kan være foreldremøter eller utviklingssamtaler, mens andre er uformelle. Dette kan for eksempel være at en lærer eller en forelder tar kontakt med den andre for å snakke om noe som plutselig har oppstått. Når det gjelder formell kontakt, skal skolen arrangere foreldremøter, utviklingssamtaler, det skal skrives planer og det skal være tilgjengelig informasjon på Internett. I tillegg er alle foreldre medlem av foreldrerådet og foreldrerådet velger representanter som sitter i FAU (foreldrerådets arbeidsutvalg) (Østrem, 2010, s. 171). FAU er en formell samarbeidspartner for skolen. I alle disse instansene er det viktig hvordan skolen opptrer, og det kan være stor forskjell på praksis fra skole til skole. Jeg har selv vært i praksis/jobb på forskjellige skoler og sett forskjellige praksiser. På noen skoler overlater ledelsen til kontaktlærer å holde foreldremøter og kommer ikke selv uten at det er noe spesielt som de må snakke om eller være der for. På andre skoler er det alltid en representant fra ledelsen til stede der en del av foreldremøtet er at ledelsen informerer. Dette handler om hvordan skolen blir oppfattet og ønsker å bli oppfattet i lokalmiljøet. På de skolene der ledelsen er tilstede, vil dette gi en signaleffekt om at foreldremøter er viktige, og at kontakten mellom skole og hjem er noe som skolen tar på alvor.

Utviklingssamtalen er en annen formell kontaktform. Dette er i utgangspunktet en lovpålagt vurderingsform som skal gjennomføres to ganger i året (Østrem, 2010, s. 181). Her møter man foreldrene alene og dette er en fin anledning til å bygge gode relasjoner.

En annen formell kommunikasjonsform er skriftlig kommunikasjon. Dette kan være planer eller annen info. Det er vanlig at denne informasjonen blir gitt på Internett gjennom for eksempel Fronter eller andre lignende plattformer. Skolen skal også ha skriftlige planer for skolemiljøet (Utdanningsdirektoratet, 2011). Videre står det at:

”Planene skal si noe om hvordan skolen arbeider for å forebygge, avdekke, forhindre og håndtere krenkende atferd. En oversikt over det psykososiale miljøet skal for eksempel inneholde en kartlegging av om elever blir utsatt for vold, mobbing eller utestenging fra fellesskapet av andre elever eller lærere.”.

Det er opp til hver enkelt skole hvordan disse planene blir skrevet eller formidlet og hvor denne informasjonen bli presentert.

Når det gjelder uformell kontakt er dette den kontakten skolen og hjemmet har som ikke er en del av de formelle kanalene jeg tidligere har nevnt. Det er veldig forskjellig fra lærer til lærer og skole til skolen hvordan dette blir gjort, og mange lærere syns at samarbeid med foreldrene kan være vanskelig. Dette gjelder både nyutdannede og erfarne lærere (Westergård, 2012, s. 167-168). Dette kan også føre til at forskjellige lærere har forskjellig praksis når det gjelder hvilken type kontakt de vil ha og når den skal skje.

2.4 Hva sier loven?

I opplæringsloven paragraf 9a-3 står det blant annet:

§ 9a-3. Det psykososiale miljøet

Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremme eit godt psykososialt miljø, der den enkelte eleven kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør.

Dersom nokon som er tilsett ved skolen, får kunnskap eller mistanke om at ein elev blir utsett for krenkjande ord eller handlingar som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal vedkommande snarast undersøkje saka og varsle skoleleiinga, og dersom det er nødvendig og mogleg, sjølv gripe direkte inn. (Opplæringsloven, 1988).

Det vil si at skolen har et stort ansvar for at alle elever har en trygg god skolehverdag. Det står også at hvis noen av de som er ansatt på skolen har mistanke om at noen blir mobbet eller utsatt for annen adferd som kan bli oppfattet som krenkende, skal de ta dette til skoleledelsen og om mulig selv gripe inn (opplæringsloven 1988). Dette gir skoleledelsen det overordnede ansvaret for at elevene har det bra på skolen.

Utdanningsdirektoratet har laget en brosjyre som tar for seg reglene rundt det psykososiale miljøet til elevene (Utdanningsdirektoratet, 2011), der punktene fra opplæringsloven er utdypet og forklart. Jeg kommer tilbake til denne brosjyren i resultatdelen min.

3.0 Metode

Jeg har valgt å finne datagrunnlaget mitt ved hjelp av intervjuer. Dette var et naturlig valg siden det er foreldrenes opplevelse av en situasjon som er det jeg ønsker å finne ut mer om. Når det er opplevelsen vi studerer, er det fenomenologi vi snakker om. Fenomenologi handler om hvordan den andre opplever det som skjer (Imsen, 2012, s. 32). Det kan også defineres som meningen mennesker legger i en opplevelse knyttet til hvordan de erfarer et bestemt fenomen (Postholm, 2010, s. 41). Dette handler altså om hvordan de jeg intervjuet opplevde situasjonen de var i. Det vil si hvordan de opplevde samarbeidet med skolen. Dette er vanskelig å måle konkret, og dette påvirker også hvordan jeg tolker datamaterialet mitt.

Da jeg så en oversikt over at det bare er omtrent 13 saker i året som blir klaget inn til hver av fylkesmennene (Fladberg K. L., 2015), ble jeg nysgjerrig. Jeg fikk et behov for å finne ut om det er et samsvar mellom hvordan skolene informerer foreldre/foresatte, og om sakene blir klaget inn til fylkesmannen.

3.1 Forforståelse

Jeg hadde en forforståelse av hvordan jeg trodde at kommunikasjonen mellom skole og hjem er. Jeg tror at informasjonen fra skolen i mange tilfeller kan være for dårlig og at det er tilfeldig om man får nok informasjon til å kunne gjøre det som riktig for barnet eller ikke i en mobbesak. Da jeg skulle begynne på denne oppgaven, var det viktig for meg å ha et bevisst forhold til forforståelse min, og ikke la den farge hvordan jeg jobbet (Nilssen, 2012, s. 61). Dette gjaldt helt fra jeg formulerte søknadsteksten for å få informanter, til måten jeg stilte spørsmålene underveis i intervjuene. Det var viktig for meg å få dette så objektivt som mulig. Når det er sagt, tror jeg ikke det er mulig å bli 100% objektiv i en slik sammenheng. Man vil alltid bli farget av egne meninger og forforståelser. Jeg tror likevel at jeg har greid å være så objektiv som det er mulig for meg siden jeg var så bevisst på dette, og at jeg hadde et ønske om å finne et objektivt svar på problemstillingen min.

3.2 Forskjellige vinklinger i forskning

I forskning skiller vi mellom positivisme, konstruktivisme og pragmatisme (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 26-29). Positivisme ser på virkeligheten som noe håndfast og noe som kan måles. Det vil si at den sosiale verdenen blir sett på som noe man kan finne konkrete målemetoder for. Utfordringen i positivismen er å finne riktig måte å måle på, men en

positivist mener at dette er mulig. De mener altså at det er mulig å finne stabile forhold på tvers av sosiale forhold som gjør at for eksempel læringseffekt, fravær eller ro og orden kan måles konkret og at man kan avdekke trender ut i fra det (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 27). En konstruktivist er helt enig i at det finnes en fysisk virkelighet som er lett å måle. For eksempel kjemiske reaksjoner eller fysiske lover, men han mener også at sosiale fenomener som samspillet i en klasse eller mellom mennesker er så situasjonsavhengig at det er vanskelig å finne generelle lover og regler som beskriver hvordan det fungerer (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 28). En pragmatiker er en person som ser på positivismen og konstruktivismen sammen og forsøker å forene disse retningene (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 29). Postholm & Jacobsen sier videre at dette synet er basert på to hovedbegrunnelser. De mener at virkeligheten kan måles, men bare til en viss grad. De komplekse mellommenneskelige faktorene vil være for kompliserte til å kunne måles direkte. Man må derfor benytte seg av begge deler for å finne ut av det man vil forske på (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 29).

I min problemstilling er det mye som kan måles konkret. Man kan se på den enkelte skole og se på hvordan informasjonen blir gitt. Det vil da bli en positivistisk måte å se det på eller man kan se på hvordan foreldrene opplever kommunikasjonen. Det vil bli en konstruktivistisk måte å se det på. Siden jeg skal se på fenomenologien, altså hvordan foreldrene opplever en situasjon, vil det bli en konstruktivistisk måte å se det på og det blir en konstruktivistisk vinkling av oppgaven.

Det er også forskjell på kvalitativ og kvantitativ metode i forskning. Disse blir ofte sett på som motsetninger, men dette kan være en for enkel måte å se det på (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 40). Den kvantitative måten innebærer ofte å innhente data fra mange informanter på en måte som gjør at det er lett å kategorisere dataen. Dette kan gjøres med spørreskjema og avkryssing. Den kvalitative måten er ofte å innhente mye data fra få informanter (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 42). Postholm & Jacobsen sier videre at skillet ikke er så tydelig i mange situasjoner. Hvis man har et spørreskjema er jo dette i utgangspunktet en kvalitativ metode, men hvis det er åpne spørsmål vil det likevel være kvantitativt. På samme måte kan man ha lukkede spørsmål i et intervju. Jeg har fem informanter og har i stor grad valgt å ha åpne spørsmål. Det betyr at jeg i min oppgave har valgt en kvalitativ tilnærming.

3.3 Utvalg

I denne oppgaven har jeg intervjuet fem informanter. Det er i stor grad åpne spørsmål, men noen av dem er i utgangspunktet lukkede ja/nei spørsmål. Det jeg opplevde var at informantene hadde et stort behov for å snakke og at de behandlet de lukkede spørsmålene som åpne. Mine informanter hadde i stor grad en følelse av å ikke bli hørt tidligere i saksgangen, og jeg hadde følelsen av at de hadde et behov for å ha en som var interessert i å lytte til deres historie.

Jeg brukte mye tid på å finne informanter til denne oppgaven. Det er mange som har barn som har opplevd mobbing, men det er ikke alle som har lyst til å snakke om det. Grunnene til det kan være mange. Prosessen man går gjennom er vond for alle parter. Hvis man sier ja til å være informant til en slik oppgave, må man også være forberedt på å gjenoppleve det som har skjedd, og det er det ikke alle som vil. Det var også viktig for meg å ikke selektivt velge ut noen som jeg visste har vært gjennom mobbing med sine barn. Da ville jeg også visst noe om prosessen de har vært gjennom, og da ville jeg ikke vært objektiv i forhold til problemstillingen min. Det var derfor viktig at de som ble med valgte det selv ut i fra et så nøytralt ståsted som mulig, og jeg fant derfor ut at jeg ville sende en forespørsel på facebook. Jeg brukte mye tid på å formulere teksten før den ble publisert, og i slutten av november postet jeg et innlegg (se vedlegg 1). Det er likevel vanskelig å finne et godt utvalg informanter. man kan tenke seg at de som har hatt en god prosess med skolen i forbindelse med en mobbesak ikke har et så stort behov for å være med som informant til en slik oppgave som de som ikke har hatt en så god prosess. Dette vet jeg selvsagt ikke noe om og det blir sånn sett spekulasjoner, men det er viktig at jeg har tenkt gjennom det og tatt det med i betraktning.

Jeg var veldig spent på om jeg fikk svar og hvor mange svar jeg endelig fikk. Hvor mange som meldte sin interesse var utslagsgivende i valget mellom en kvalitativ eller kvantitativ vinkling. Jeg fikk beskjed fra mine veiledere at jeg burde ha minst tre-fire informanter for å kunne gjennomføre en god kvalitativ undersøkelse, og jeg satte det som grense. Det meldte seg tidlig tre stykker som jeg gjorde avtale med, men jeg ville helst ha fire stykker eller mer. Det fikk jeg. Mot slutten av året fikk jeg melding fra noen som hadde fått den videresendt fra en venn, og rett før jeg kom i gang med intervjuene fikk jeg melding fra noen som ikke har Facebook, men som ble tipset muntlig. Jeg hadde da fem informanter. Det syntes jeg var et godt utgangspunkt for en god gjennomføring og startet intervjuene. Siden jeg hadde søkt etter informanter gjennom Facebook, fikk jeg også noe spredning geografisk. Det var en informant

fra Østfold og resten fra Sør-Trøndelag. Selve intervjuene forgikk i stor grad på skype. Det var greit i forhold til opptak av intervjuene og det ble også greit å kommunisere over Internett på denne måten. Jeg var spent på det i forkant for det er ikke alle som er komfortabel med å snakke gjennom en skjerm. En informant bor så nær der jeg selv bor at det var greit å treffes privat. Jeg kjørte derfor hjem til henne og tok det intervjuet ansikt til ansikt. En annen informant ønsket ikke å bli intervjuet over nettet, og ønsket at jeg kom hjem til henne. Hun bor i Trondheim og jeg tok derfor 18-toget fra Levanger etter en dags forelesning i forbindelse med en samling for å treffe henne der. Hun kom på togstasjonen og hentet meg og vi kjørte hjem til henne. Dette intervjuet varte i overkant av 2 timer og var vesentlig lenger enn de andre intervjuene. Jeg kom til Levanger igjen en gang etter midnatt, og jeg vil si at dette ble en av mine lengste dager med bachelorarbeid. Lengden på intervjuene varierte fra ca. en halv time og til ca. 2 timer. Da transkripsjonen var gjennomført hadde jeg skrevet 43 sider med ren tekst. Dette er en del mer enn jeg forventet.

3.4 Intervjuene

Intervjuguiden min har i utgangspunktet 18 spørsmål. I tillegg spurte jeg oppfølgingsspørsmål der det var nødvendig. Oppfølgingsspørsmål er at man stiller nye spørsmål ut i fra hva som kommer frem av svarene på de ordinære spørsmålene (Postholm, 2010, s. 70). Intervjuguiden var med andre ord ferdig på forhånd bortsett fra oppfølgingsspørsmålene. Det vil si at jeg i utgangspunktet stilte de samme spørsmålene til alle jeg intervjuet. Det gjorde intervjuet strukturert (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 74). Jeg tok lydopptak av intervjuene for å kunne være mentalt tilstede under intervjuene. Noen av informantene mine ble intervjuet over skype, mens andre møtte jeg og gjennomførte intervjuet ansikt til ansikt. Jeg mente at det var viktig å vise at jeg er interessert i det som er sagt for å ikke skape en kunstig situasjon som kunne ende opp med at jeg ikke får den informasjonen jeg behøvde. Jeg startet intervjuene med noen innledende spørsmål for å ufarliggjøre situasjonen og for at vi skulle snakke oss varm. Det første spørsmålet jeg stilte var: Når gikk barnet ditt på skole der han/hun ble mobbet?. Som svar på dette fikk jeg i de fleste intervjuene en gjennomgang av kronologien i hendelsesforløpet i mobbesaken. Mange av spørsmålene mine ble dermed besvart før jeg fikk stilt dem, men jeg stilte dem likevel for å lettere kunne kategorisere når jeg skulle gjøre det. Jeg brukte mye tid på å lage spørsmål til intervjuguiden min, og med særlig vekt på å ikke påvirke informantene mine med spørsmålsstillingen. Viser til intervjuguide, vedlegg 2.

3.5 Analyse

Etter at jeg gjennomførte intervjuene satte jeg meg ned og transkriberte intervjuene. Jeg valgte å skrive ned alt som ble sagt. Jeg har også notater om pauser, nøling etc. der jeg mener det har betydning for analysen. Når man transkriberer et intervju vil man miste mye informasjon. Dette kan være kroppsspråk, tonefall eller kontekst (Nilssen, 2012, s 46-47). Det er veldig viktig å være klar over at dette kan utgjøre en utfordring når man analyserer og at man har et forhold til det. Derfor valgte jeg å transkribere selv. Man går gjennom datamaterialet på nytt når man transkriberer. Det betyr at man gjenopplever situasjonen, hører det som blir sagt en ekstra gang i tillegg til at man skriver det ned. Man blir med andre ord kjent med datamaterialet på en mye bedre måte. Man får også muligheten til å skrive notater til seg selv etter hvert som man hører intervjuene på nytt (Nilssen, 2012, s 47). Jeg opplevde også at jeg husket konteksten bedre når jeg gikk gjennom intervjuene på denne måten. Dette følte jeg også var til stor hjelp i selve analysen.

3.6 Etiske betraktninger

Det å bli intervjuet om sårbare temaer er i seg selv en sårbar situasjon. Jeg skal finne ut noe om et tema, og er avhengig av at informantene mine har tillit til at jeg bevarer deres integritet og behandler informasjonen jeg får med respekt. Jeg opplyste alle i forkant at deltagelsen var frivillig og at jeg hadde taushetsplikt. Jeg forklarte også at denne taushetsplikten innebar at ingen ville kunne lese seg til hvem som var informanter når oppgaven ble ferdig.

4.0 Resultat med drøfting

Jeg har tidligere beskrevet at de fleste informantene hadde et stort behov for å få lov til å snakke. Det var også veldig sterke historier som ble fortalt. Sånn sett har det vært vanskelig å jobbe med datamaterialet siden historiene har gått inn på meg. Det var også viktig for meg at informantene fikk lov til å fortelle hele historien sin. Dette fordi jeg ønsket så mye informasjon som mulig, men også fordi jeg har valgt en fenomenologisk vinkling i oppgaven. Da er det viktig å få tak i hvordan informantene har opplevd alle sidene av saken. Det ble derfor ganske mye datamateriale, og hele transkripsjonen ble på 43 sider. Dette er mye tekst å forholde seg til når man skal strukturere innholdet og finne sammenhenger og meninger. Dette kalles ”1000-siders-spørsmålet” og er et vanlig problem når man skal jobbe med kvalitative data (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 101). Problemet er ofte at det er utrolig mye

informasjon og man har behov for å lage en struktur som gjør at man kan trekke ut den viktige essensen i datamaterialet. Det er også viktig å være klar over at analysen ikke starter etter at man har transkribert, men at den starter allerede når man lager problemstillingen og fortsetter mens man utfører intervjuene (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 101).

Etter at jeg hadde transkribert datamaterialet, satte jeg meg ned og laget kategorier. Jeg tok utgangspunkt i problemstillingen og intervjuguiden og laget kategoriene ut ifra dem. Jeg foretok noen justeringer etter hvert som jeg jobbet meg inn i datamengden og kom til slutt frem til disse 4 kategoriene:

1. Informasjon mellom skolen og hjemmet
2. Lovverk
3. Vurderinger av skolen
4. Løsning

I dette arbeidet leste jeg gjennom intervjuene flere ganger og brukte markeringstusjer i flere farger for merke tekst i forhold til de forskjellige kategoriene. Deretter gikk jeg gjennom det jeg hadde funnet for å se om jeg fant likheter, ulikheter eller andre strukturer eller elementer som jeg mente hadde betydning for analysen. I dette arbeidet vil jeg se på hver enkelt av kategoriene mine for å presentere det jeg har funnet i forhold til det informantene mine har sagt. Jeg kommer også til å ta med enkelte spørsmål fra intervjuguiden min for å se på hva jeg har funnet ut i om dem. Jeg vil også drøfte det jeg har funnet opp mot teoriene jeg har snakket om og problemstillingen min.

4.1 Informasjon mellom skolen og hjemmet

Denne kategorien handler om informasjonen mellom skolen og hjemmet. Den kan gå begge veier, og handler om kommunikasjonen mellom partene, hvordan den har vært og hvordan foreldrene opplever den.

Alle informantene mine uten en sa at de hadde stor grad av tillit til at skolen skulle greie å løse saken da de først tok kontakt med skolen. Dette syns jeg er interessant siden en slik tillit er et godt utgangspunkt for å få en god løsning. Foreldrene er da åpne og forventer at skolen kommer til å hjelpe dem med å få saken løst. Neste ledd i en slik saksgang er informasjon. Det kom tydelig frem av spørsmålene fra intervjuguiden at informantene ikke vet hva skolen er forpliktet til og hvilke rettigheter og plikter de selv har i en slik sak, og at kunnskapen er

mangelfull på dette området. Dette er jo foreldre som har vært gjennom en mobbesak og man kan anta at de har mer kunnskap om hvordan den skal løses enn foreldre som ikke har vært gjennom en mobbesak. Det var bare en av informantene mine som hadde god kunnskap om hva skolen skal gjøre, men det var likevel ingen av informantene som nevnte noe om at skolen skal fatte et enkeltvedtak. Det vil si at foreldre møter skolen med tillit og forventning om at skolen skal løse saken uten at de selv har kunnskap om hvordan det skal skje eller om hva skolen skal gjøre. Dette er også et tankekors. Hva kan grunnen være til at de ikke har kunnskap om hva som skal gjøres når de har vært gjennom en lang saksgang? En av informantene mine uttalte på spørsmål om hva hun visste om andre mobbesaker på skolen at hun ikke visste. Hun sa at hun hadde mer enn nok med seg selv, barnet og den saken hun selv var midt i. Dette er for meg et viktig punkt, og jeg mener at det derfor må stilles enda større krav til hvordan skolen håndterer mobbesaker. Det er så stor påkjenning for foreldrene å gå gjennom en mobbesak at de ikke har kapasitet til å ta til seg kunnskap om hvordan saken skal løses i tillegg. Dette er også helt i tråd med Maslow sitt behovshierarki (Imsen, 2012, s. 383 og 384). Foreldrene får ikke oppfylt manglebehovene og har dermed ikke mulighet til tenke på vekstbehovene. Mangelbehovene i denne sammenhengen er behovet for trygghet og sosial tilhørighet for sitt barn. All energi vil da gå til dette behovet og behovet for ta imot kunnskap blir satt på vent. På spørsmålet om hva de fikk informasjon om og hva de måtte finne ut av selv, sa alle informantene at de ikke fikk noe informasjon. Dette var tydelig et område som skapte frustrasjon. Informant 1 uttalte at:

”Nei. Jeg fikk ikke noe informasjon. Det var jeg som spurte om hva gjør vi. Det var hele tiden jeg som spurte. De kom ikke med noe forslag til hva som kunne blir gjort. Det var jeg som pratet.”

Sett i sammenheng med at de hadde stor grad av tillit da saken først ble tatt opp og at de ikke hadde mye kunnskap om hva som skulle skje, gir dette en indikasjon på at god og tydelig informasjon fra skolen er viktig, men at det er et område der mye er mangelfullt. Det kommer også frem av datamaterialet at skolen ønsker å gi inntrykk av at de har en god plan og et inntrykk av at de ønsker å løse saken uten at de nødvendigvis gjør noen tiltak for å få det til. Et eksempel på dette er fra informant 2. Hun hadde mange møter med skolen og skolen tok notater hele tiden, og hun uttalte at rektor snakket henne etter munnen. Det gikk tre år uten at saken ble løst og hun etterspurte notatene som skolen hadde tatt. Da viste det seg at det ikke fantes noe skriftlig etter noen møter, og informanten konkluderte med at det skriftlige materialet ble kastet etter hvert.

Flere av informantene fikk mer informasjon om hvordan en slik sak skal løses i løpet av prosessen. Denne informasjonen innhentet de selv via internett eller via fagpersoner som de kjenner. Dette var i stor grad lærere, noen fra ledelsen på andre skoler, eller fagpersoner på andre felt som jobber med barn.

Jeg har erfaring med at skoler har forskjellige rutiner rundt hvordan og hvor mye informasjon som blir gitt til foreldre om til kap. 9a i opplæringsloven. Denne erfaringen har jeg fått både gjennom praksis ved at jeg har jobbet ved skolene og at jeg selv har barn som går på skolen. Noen skoler informerer ikke om kapittel 9a i opplæringsloven i det heletatt, mens andre bruker tid av foreldremøtene på å gi informasjon om dette. En av skolene jeg har vært i kontakt med gir også ut en informasjonsbrosjyre fra utdanningsdirektoratet (utdanningsdirektoratet 2011). Fordelen med å gi ut denne er at da har foreldrene en ressurs tilgjengelig som de kan finne informasjon i.

Informant 5 har erfaring fra en skole der de har helt egne rutiner for formidling av informasjon om kapittel 9a i opplæringsloven. Der informerer de alle barna om innholdet i denne når skolen starter etter sommerferien. På foreldremøtet om høsten blir den samme informasjonen gitt til foreldrene. Hun fortalte at i løpet av skoleåret vil det alltid oppstå situasjoner som ikke er mobbing enda, men som kan bli det. Da tar de en ny runde med informasjon, men nå er det inspektør som gir elevene informasjonen. Hvis det ikke blir bedre da, kommer rektor og tar runden på nytt. Samtidig bruker de Kjetil og Kjartan sine filmer i klassene for å synliggjøre problemene rundt mobbing. De har også en egen elevundersøkelse som går på hvordan elevene opplever det psykososiale miljøet på skolen. Der opplever de ofte at en elev kan si at han har det bra, men at 3-4 andre elever mener at den eleven ikke har det bra. Da får de en ekstra måte å avdekke om elevene har det bra på skolen eller ikke. På dette skjemaet er det også en rubrikk der lærer må skrive hvilke tiltak han har tenkt å sette inn hvis det er en elev som ikke har det bra og en frist for gjennomføring av dette. Dette synes jeg er en fin måte å gjøre det på. Det forplikter lærerne og det gir foreldrene en trygghet om at skolen vil gjøre det de kan for å ta vare på ungene som er på skolen.

Et annet punkt som gjelder kommunikasjon er det som kan oppleves som passivitet fra skolens side. Dette har jeg også nevnt tidligere da jeg beskrev at foreldre til barna som blir mobbet føler det som et svik når skolen opptre passivt (Westergård, 2012, s 160). Dette kan man også se i forhold til Mead sin speilingsteori (Imsen, 2012, s. 419). Foreldre oppsøker skolen med noe som de mener er en alvorlig sak og der barna kanskje ikke vil gå på skolen

fordi de føler seg mobbet eller krenket. Hvis skolen da har en passiv holdning vil foreldrene speile seg i den passiviteten og de vil stå i fare for å konkludere med at de og deres barn ikke har stor nok verdi for skolen. Informant 1 bekreftet dette ved at hun har inntrykk av barna til velstående foreldre eller barn som selv er flink i idrett har andre regler enn andre barn.

Informant 2 sier at:

”...men de prata oss jo veldig etter munnen da. Det var litt vanskelig. Det var litt vanskelig, og da følte du deg litt lurt etterpå”.

At skolen ikke alltid håndterer saken slik de skal blir bekreftet på en annen måte hos informantene mine også. To av dem fortalte at rektor på skolen der saken var måtte slutte i jobben som en direkte konsekvens av mobbesaken. Rektorene ble ikke sagt opp, men de fikk beskjed om å gå tidlig av med pensjon. Informant 2 syntes dette ga et feil signal og at rektor burde blitt oppsagt som en signaleffekt til andre i skolen. I de tilfellene der noen må gå av som en følge av en mobbesak, er dette på grunn av grov feilhåndtering.

4.2 Lovverk

Når det gjelder lovverk, er det to aspekter som går igjen fra informantene mine. Det ene er hva som angår de faktiske lovene. Det vil si hvordan mobbesakene blir løst i forhold til lovverket, og det andre er hvordan informantene oppfatter at det bør være. På det sist punktet ser jeg en sammenheng mellom det noen av informantene sier og det som gjengis i media. Dette er et eksempel der kulturministeren blir sitert i nyhetene med at det er mobberne som må flyttes og ikke de som blir mobbet når det er en mobbesak:

Denne praksisen synes Røe Isaksen er en dårlig løsning, og har endret lovteksten slik at det heller er mobberen som må ta belastningen med å flytte til en annen skole (Sandvik, 2016).

Dette er ikke nødvendigvis den beste eller den mest gjennomtenkte løsningen. Vi kan lett se for oss en mobbesak som er så kompleks at det ikke er lett å fordele skyld der bare en eller et fåtall av elevene får all skyld. Det kan være mange grunner til at elever mobber, og at saken ikke er så sort-hvit som den kan se ut som. Når det er sagt, er det klart at mobbingen må stoppes, men man må ta alle menneskelige hensyn i betraktning. Jeg tror heller ikke at Røe Isaksen mener at dette er den beste løsningen til en hver tid, men at han har åpnet en muligheten for en slik løsning, slik at hvis noen skal flyttes, kan man pålegge den som mobber å bytte skole i stedet for at den som blir mobbet blir tvunget til det. Jeg vil også påpeke at jeg ikke tror at å åpne opp for at man kan tvangsflytte elever er en god ide. Dette er

nyanser som ikke kommer så godt frem i media, og mange foreldre vil da kunne være enig og tenke at dette er en god løsning. Et eksempel er informant 1 som sier:

”NN er igjen med andre og mobber dem, og hun bare fortsetter, og da mener jeg at da må de ta henne ut av skolen og få henne bort! Det er mobberen som skal tas. Det er ikke den som blir mobbet. Og hvis de ikke skjønner det så har de et problem!”.

Alle mine informanter fikk saken løst ved at den som ble mobbet skiftet skole. Slik sett er det lett å se at foreldrene blir frustrert og at de føler at det er de som må ta byrden med å gå gjennom et skolebytte. Samtidig blir det også ofte slutt på mobbingen når skolebyttet er gjennomført, og sånn sett kan det i mange tilfeller være bra for den som blir utsatt for mobbing å få lov til å skifte miljø og på den måten få en ny start. Dette vil selvfølgelig være forskjellig fra sak til sak og det er heller ikke alle som har mulighet til å skifte skole. Det er ikke alle kommuner som har så mange valgmuligheter når det gjelder skoler.

I innledningen stilte jeg spørsmålet om hvorfor det er så stort gap mellom det antallet som oppgir at de blir mobbet og det antallet klager som blir sendt inn til fylkesmennene hvert år. Å sende klage til fylkesmannen er en naturlig vei videre i en mobbesak, men det er likevel et fåtall av sakene det blir klaget på. På spørsmål om informantene vet hvilke rettigheter og plikter de har og hva skolen skal gjøre i en mobbesak kommer det som tidligere nevnt frem at de ikke vet så mye. Det er ikke mye informasjon å finne om hva man skal gjøre i mobbesaker. Et enkelt sted å finne informasjon er å se på opplæringsloven, men den er ikke så enkel å forholde seg til for alle. Den er for det første skrevet på en formell, juridisk måte. Det er en lovt tekst, og det er lett å forestille seg at noen kan føle det vanskelig i seg selv å forstå hva som menes. Selv synes jeg dette er vanskelig, og det er mye lettere for meg å forholde meg til utdanningsdirektoratet sin brosjyre som jeg tidligere har nevnt (Utdanningsdirektoratet, 2011). Der er loven tolket, og innholdet er skrevet på en mer forståelig måte. Jeg synes likevel det er problematisk at det er tilfeldig hvilke skoler som velger å dele den ut og ikke, og at det er tilfeldig hvilke skoler og kommuner som gir god informasjon om opplæringslovens kapittel 9a og ikke, Jeg stiller spørsmålet om det ikke bør være regulert hvilken informasjon som blir gitt, og på hvilken måte den blir formidlet til foreldre? Det bør være en standard som gjør at det ikke spiller noen rolle hvilken kommune man bor i eller hvilken skole barnet går på i forhold til hvilken informasjon du får eller hvordan en mobbesak blir behandlet.

4.3 Foreldrenes vurderinger av skolen

Med ”foreldrenes vurdering av skolen” mener jeg hva foreldrene syns at skolen har gjort bra og hva de synes skolen har gjort dårlig i saksgangen. Grunnen til at jeg tar med dette er fordi det spiller en rolle for hvordan foreldrene har opplevd saksgangen og hvordan de har opplevd at skolen har løst mobbesaken.

Det første som slår meg når jeg ser på dataene mine er at alle er misfornøyde med skolens håndtering. Det som blir nevnt som positive tiltak skolen har gjort, er ofte engasjement fra enkeltpersoner i skolen. Et av tilfellene gjort på fritiden og et annet tilfelle av en vikar.

Informant 5 sier for eksempel:

”Egentlig syns jeg ingenting var spesielt bra. Jeg måtte finne ut alt selv, det som var positivt var han NN fra skole. En enkeltlærer som stilte opp på fritiden sin.”.

Informant 3 sier:

”Det var vi som måtte sette i gang ting. Det var vi som måtte følge med at det ble møter, og komme forslag til hva som kunne være lurt å gjøre. Men samtidig da. De møtte jo opp på møter. De satte jo av tid til det, og han faglæreren som var vikar, han ringte jo. Og han prøvde jo å gjøre noen ting.”.

Dette viser at engasjementet til enkeltlærere er viktig, og at det er viktig at lærere ønsker å gjøre en jobb. At de ønsker å være der for elevene. Her er det også referert til en vikar som tydelig utgjør en forskjell. Samtidig ser de det positive i at skolen faktisk tar seg tid til å gjøre jobben sin. Det kan si noe om forventningene foreldrene har til skolen. Den samme informanten oppga at hun hadde tillit til at skolen skulle løse saken da den oppsto, men det er tydelig at noe har skjedd i prosessen som gjør at utgangspunktet er et annet når hun ser på saksgangen i ettertid.

Det er også mange av informantene som har hengt seg opp i enkeltting som skoleledelsen har sagt. Et eksempel er informant 1 og 2 som begge fikk høre fra skoleledelsen at det ikke fantes mobbing på skolene der de hadde barn. Dette kan høres bra ut, men samtidig er det dessverre ikke mulig. Det er alltid en fare for at mobbing kan oppstå og skolen må alltid ha en plan for hvordan dette skal håndteres. Når de sier dette til foreldre, kan dette være noe som foreldre syns at dette høres ut som noe positivt og at foreldrene får et godt førsteinntrykk av skolen på grunn dette. Dette får jeg bekreftet av informant 2 som sier at:

”...Det er ikke mobbing på skolen vår sa han til oss da vi flyttet dit, og vi syntes det høstes riktig så bra ut...”.

Et annet punkt som går igjen hos informantene er at de ikke synes at skolen gjør den jobben de skal gjøre. Mange av dem følte at det var foreldrene selv som måtte be om tiltak og at det var foreldrene som måtte komme med forslag til hvilke tiltak skolen skulle sette inn. Et eksempel på dette er det referatet fra informant 3 som er gjengitt lenger opp:

”Det var vi som måtte sette i gang ting. Det var vi som måtte følge med at det ble møter, og komme forslag til hva som kunne være lurt å gjøre.”

4.4 Løsning

Når det gjelder hva jeg har funnet om løsning, går denne delen på hvordan foreldrene opplevde at saken ble løst. Fant de en løsning? Klaget de inn saken for fylkesmannen? Jeg vil nå belyse disse sidene av datamaterialet.

To av informantene mine sendte klage til fylkesmannen. To av de som ikke gjorde det, har enten skrevet klagen, men ikke sendt, eller tenkt i løpet av prosessen at de skulle skrevet en klage, men gått bort fra det på et senere tidspunkt. Dette er mobbesaker som har pågått over en tid og der foreldrene har følt frustrasjon over å ikke få den hjelpen de ønsket fra skolen. Likevel er det hele 3 av 5 informanter som ikke sender klage til fylkesmannen. Dette er i og for seg oppsiktsvekkende, men når vi tar med i betraktning hvor få som sender klager til fylkesmennene i året på landsbasis i forhold til hvor mange som oppgir at de blir mobbet, ser det likevel ut til å være en stor del av informantene som har sendt en klage inn. Informant 3 uttalte på spørsmål om de klaget saken inn til fylkesmannen at:

”Nei, men vi tenkte at vi skulle gjøre det. Men etter et halvt år så tenkte vi at det her gidder vi ikke mer... ..og når vi så at han trivdes så godt på den nye skolen, så var vi ferdig.”

Dette utsagnet kan være en indikator på at hvis man finner en løsning på mobbesaken ved at man for eksempel skifter skole, kan man komme i en situasjon der man føler seg ferdig med saken og får et behov for å gå videre.

Ingen av mobbesakene i datamaterialet mitt ble løst på eller av skolen. Tre av dem løste seg ved at barnet ble ferdig på den skolen det gikk på, og de to siste skiftet skole i løpet av tiden det ble mobbet. Det kan derfor se ut som at det i stor grad blir overlatt til foreldrene selv hvordan eller om mobbesaker skal bli løst. Informant 2 var også sammen med tre andre foreldrepar i tillegg til en lokal politiker i avisen for å sette fokus på mobbesakene som var på

den skolen. Dette var en av skolene der rektor måtte gå, og en av de sakene der foreldrene skiftet skole for barnet.

På spørsmålet om hvordan de hadde ønsket at skolen hadde løst saken, svarer alle mine informanter at de skulle ønsket at skolen hadde vært mer oppsøkende, lyttet mer og forsøkt å finne løsninger i stedet for å unnskyldte seg. På spørsmålet om hva de selv ville gjort annerledes, svarer to av informantene at de ikke ville tatt det opp med skolen. Den ene av dem ville bare tatt barnet rett ut av skolen, mens den andre følte at det ble verre av å ta saken opp. De tre siste informantene var alle tydelige på at de ikke ville ventet så lenge før de gikk til neste skritt. Dette er også en gjenganger i datamaterialet mitt, at foreldrene har tillit til at skolen skal løse saken og inntar en avventende rolle. Dette blir bekreftet av at de hadde tillit til at skolen skulle løse saken. Det er lett å tenke seg at de da også overlater til skolen å ordne opp.

5.0 Konklusjon

I denne oppgaven har jeg sett på hvordan foreldre opplever samarbeidet med skolen i mobbesituasjoner der deres barn blir mobbet. Jeg har sett på dette i forhold til fire kategorier. Disse kategoriene har vært:

1. Informasjon mellom skolen og hjemmet
2. Lovverk
3. Vurderinger av skolen
4. Løsning

Når det gjelder informasjonen mellom skolen og hjemmet ser vi at alle hadde stor grad av tillit til at skolen skulle løse saken. Dette gjorde at de ble avventende i forhold til at skolen skulle handle. Det kom også frem at foreldrene ikke viste hvordan en mobbesak skal løses. Samtidig som at denne kunnskapen mangler, fikk heller ikke informantene informasjon i særlig grad fra skolen. Den informasjonen de fikk, hentet de inn fra andre fagpersoner. Flere av informantene opplevde at skolen opptrådte passivt og at skolen ikke håndterte saken etter gjeldende regler.

Når det gjelder lovverket fant jeg to aspekter jeg ville nevne. Det ene er hvordan informantene opplever at det bør være, og det andre er hvordan det faktisk er. Når det gjelder hvordan noen av informantene mente det skulle være nevnte jeg et eksempel fra Røe Isaksen der han vil

tvangsflytte de som mobber i stedet for at den som blir mobbet blir tvunget vekk fra skolen. Jeg viste videre til et eksempel fra en av informantene der hun mente at mobberen på skolen burde bli flyttet. Alle sakene fra mine informanter ble løst enten ved at de foretok et skolebytte eller ved at de var der til de gikk ut av skolen. Det kom også frem at informantene ikke vet hvilke rettigheter eller plikter de har i en mobbesak, og at det kan komme av at de har nok med å håndtere barnet og seg selv i prosessen.

I delen om foreldrene sin vurdering av skolen, kom det frem at alle informantene var misfornøyd med måten skolen har løst saken på. Det som kom frem av positive elementer var enkeltpersoner sitt engasjement. Informantene mener også at skolen ikke gjorde jobben sin, og følte at de selv måtte komme med forslag til tiltak og løsninger.

Når det kommer til løsning, sendte to av informantene mine inn klage til fylkesmannen. Ingen av sakene ble løst på eller av skolen. Det kommer også frem at informantene ønsker at skolen skal være mer oppsøkende, lyttende og mer løsningsorientert i møte med foreldre i mobbesaker.

Litteraturliste

- Fladberg K. L. (2015, 20.12.). Elever som mobbes: 32.000, klager til fylkesmennene: 241. *Dagsavisen*. Hentet fra <http://www.dagsavisen.no/oslo/elever-som-mobbes-32-000-klager-til-fylkesmennene-241-1.666048>
- Imsen, G. (2012). *Elevers verden: Innføring i pedagogisk psykologi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Lillejord, S., Manger, T., & Nordahl, T. (2010). *Livet i skolen 2*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjerke.
- Moen, E. (2014). *Slik stopper vi mobbing -en håndbok*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Nilssen, V. (2012). *Analyse i kvalitative studier: Den skrivende forskeren*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Olsen, M., & Traavik, K. M. (2010). Resiliens i skolen: Om hvordan skolen kan bidra til livsmestring for sårbare barn og unge. Teori og tiltak. Bergen: Fagbokforlaget.
- Opplæringsloven (1988). Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova). Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61#KAPITTEL_11
- Postholm, M. B. (2010). *Kvalitativ metode: En innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Postholm, M. B., & Jacobsen, D. I. (2011). *Læreren med forskerblikk: Innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Roland, E. (2014). *Mobbingens psykologi: Hva kan skolen gjøre?*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Sandvik, M. (2016, 06.01.). Kunnskapsministeren vil at mobberne skal kunne flyttes til andre skoler tv2. Hentet fra <http://www.tv2.no/a/7880262/>
- Utdanningsdirektoratet. (2011). *Elevers psykososiale skolemiljø – Til deg som er forelder [brosjyre]*. Oslo: Utdanningsdirektoratet.
- Wendelborg, C. (2016). *Mobbing, krenkelser og arbeidsro i skolen - analyse av elevundersøkelsen skoleåret 2015/16*. Hentet fra

Bacheloroppgave

Gunnar Rise Welander

<http://www.udir.no/Tilstand/Forskning/Rapporter/NTNU/elevundersokelsen-2015/>

Westergård, E. (2012). Læreren i hjem-skole-samarbeid. I R. Krumsvik (Red.), *Lærere i skolen som organisasjon* (s. 157-181). Kristiansand: Cappelen damm høyskoleforlaget.

Østrem, S. (2010). *Pedagogikk og elevkunnskap: en første innføring til læreryrket*. Latvia: Cappelen akademisk forlag.

Vedlegg 1

”Har du barn som blir utsatt for mobbing?

Jeg skal skrive en bacheloroppgave, og trenger å komme i kontakt med noen som kan bidra til metodedelen i oppgaven min. Jeg er på utkikk etter noen som har barn som har blitt eller blir utsatt for mobbing, og som har vært i kontakt med skolen i forbindelse med mobbesaken. Metodedelen i oppgaven er at jeg skal intervju foreldre som er i denne situasjonen, og se på hvordan informasjon om saksgang, rettigheter og plikter blir kommunisert til foresatte. I arbeidet med denne oppgaven er jeg forpliktet til den samme taushetsplikten som alle lærere og lærerstudenter. Det vil med andre ord ikke være noen som vet hvem jeg intervjuer, og det vil ikke være mulig å lese seg til dette i oppgaven. Kunne du tenke deg å hjelpe meg med dette arbeidet kan du sende meg melding på Facebook. Intervjuene vil finne sted i de tre første ukene av januar. Det vil være fullt mulig å gjennomføre intervjuene på Skype, telefon eller lignende.

Setter pris på om så mange som mulig deler denne, slik at jeg kommer i kontakt med så mange som mulig.

På forhånd takk

Gunnar Welander”

Vedlegg 2

Intervjuguide.

Innledende spørsmål.

Når gikk barnet ditt på skolen der han/hun ble mobbet?

Gikk barnet ditt på en stor eller liten skole?

Vet du om andre som ble utsatt for mobbing der?

I hvilken grad hadde du tillit til at skolen skulle løse saken da den oppsto?

Hovedspørsmål.

I hvilken grad oppfatter du det som at du fikk den informasjonen du trengte fra skolen?

Hva fikk du informasjon om fra skolen og hva måtte du finne den selv?

- Hvordan fant du informasjon?

Hva følte du var spesielt bra og spesielt dårlig i forhold til formidling av informasjon om saksgangen?

Vet du hva skolen er forpliktet til å informere om i en mobbesak?

Vet du i dag hvilke rettigheter og plikter du har i en mobbesak?

Klaget du saken inn for fylkesmannen?

Ble mobbesaken løst?

Vet du om andre mobbesaker på skolen ble løst?

Var det god kommunikasjon mellom deg og skolen?

- Følte du at skolen ville det beste for barnet ditt?

Er du fornøyd med hvordan skolen løste saken?

- Hvordan hadde du ønsket at skolen skulle løst saken?

Hva ville du gjort annerledes hvis du hadde kommet i samme situasjon igjen?

Opplasting av samtykkeskjema

Opplasting samtykkeskjema

Last opp pdf.-filen her. Maks én fil.

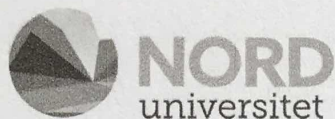
BESVARELSE

Filopplasting

Filnavn	5208322_cand-5782115_5224941
Filtype	pdf
Filstørrelse	333.138 KB
Opplastingstid	29.05.2016 08:46:19

Neste side
Besvarelse
vedlagt

SAMTYKKE TIL BRUK AV PROSJEKT, KANDIDAT-, BACHELOR- OG MASTEROPPGAVER

Forfatter(e): Gunnar Rise Welande

Norsk tittel: Hvordan opplever foreldre samarbeidet med skolen i mobbesituasjoner hvor deres barn blir mobbet?

Engelsk tittel: How do parents experience collaboration with schools in situations where their children have been bullied

Studieprogram: GLD (Grunnskolelærerutdanning 1-7, deltid)

Emnekode og navn: GLD360

Vi/jeg samtykker i at oppgaven kan publiseres på internett i fulltekst i Brage, Nords' åpne arkiv

Vår/min oppgave inneholder taushetsbelagte opplysninger og må derfor ikke gjøres tilgjengelig for andre

Kan frigis fra: _____

Dato: 24. mai 2016

Gunnar Rise Welande
underskrift

underskrift

underskrift

underskrift

